

**507 SAYILI NÜFUS PLANLAMASI HİZMETLERİNİ YÜRÜTECEK PERSONELİN
EĞİTİMİ, GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI
HAKKINDA YÖNETMELİK**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

Amaç:

MADDE 1.- Bu yönetmeliğin amacı, nüfus planlaması hizmetlerini yürütecek personelin eğitim ve görevlendirme esas ve usulleri ile uygulamadaki yetkilerini belirlemek, bu hizmetin yürütülmesi sırasında kullanılacak ilaç ve araçların niteliğini saptayacak olan Bilimsel Komisyonun kuruluş ve işleyiş esaslarını tespit etmektir.

Kapsam:

MADDE 2.- Tüm kurum ve kuruluşlarla nüfus planlaması hizmetini yürüten sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile Bilimsel Komisyonu kapsar.

Tanımlar:

MADDE 3.- Bu yönetmelikte geçen deyimlerden, "Bakanlık" Sağlık Bakanlığını, "Bakan" Sağlık Bakanını, "Komisyon" Bilimsel Komisyonu, "Yeterlik Belgesi" eğitime alınan personelden bilgi ve beceri kazananlara verilen sertifikayı, "Eğitim Merkezi" Nüfus Planlaması Eğitim Merkezini ifade eder.

Hukuki Dayanak:

MADDE 4.- Bu yönetmelik 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanunun 3. maddesinin 4 ve 5. fıkralarına dayalı olarak hazırlanmıştır.

**İKİNCİ BÖLÜM
Bilimsel Komisyon**

Kuruluşu:

MADDE 5.- Nüfus planlamasında kullanılacak ilaç ve araçların niteliğini tesbit etmek amacı ile Bakanlıkta bir "Bilimsel Komisyon" kurulur.

1) Bu Komisyon aşağıda belirtilen üyelerden oluşur.

A- Ankara'daki Tıp Fakülteleri farmakoloji bölümü öğretim üyelerinden bir,

B- Ankara'daki Eczacılık Fakülteleri öğretim üyelerinden bir,

C- Ankara'daki Tıp Fakülteleri Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümü Öğretim üyelerinden iki,

D- Bakanlığa bağlı kurumlarda çalışan kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarından iki,

E- Bakanlık Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürü, Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü ile İlaç ve Eczacılık Genel Müdürü.

2) Komisyon üyeleri, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğünün üye sayısının iki katı kadar vereceği aday arasından Bakan tarafından seçilir.

3) Bakan tarafından seçilen üyeler 3 yıl süre ile görevlendirilir.

4) Komisyondan ayrılan üyenin yerine Bakan tarafından 30 gün içinde yenisi seçilir.

Komisyonun Çalışma Şekli ve Görevleri:

MADDE 6.- Komisyon her 4 ayda bir Bakanlığın çağrısı üzerine toplanır. Bakanlık gerektiğinde Komisyonu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

1) Komisyonun gündemi, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü tarafından tespit edilerek toplantı çağrısı ile birlikte 15 gün önce üyelere bildirilir. 2) Komisyon ilk toplantısında kendi içinden bir başkan seçer.

3) Komisyon, kararlarını salt çoğunlukla alır.

4) Komisyonun sekreterlik hizmetlerini Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü yürütür.

5) Komisyon, gündem maddelerini inceler ve karar verir.

6) Komisyon kararı, yazılı metin haline getirilir ve üyelere imzalatılır.

7) Komisyon, gerektiğinde ilgili kuruluşlardan yazılı görüş isteyebilir.

8) Komisyonun almış olduğu karar Bakan onayından sonra uygulanır.

9) Bu komisyonca uygulanmasına görüş verilmemiş ve Bakan tarafından onaylanmamış ilaç ve araç, üniversitelerin tıp fakülteleri de dahil olmak üzere hiçbir birim, kurum ve kuruluşça insanlar üzerinde kullanılmaz.

**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Nüfus Planlaması Eğitim Merkezleri**

Eğitim Merkezlerinin Kuruluşu:

MADDE 7.- Eğitim Merkezleri aşağıda belirtilen yerlerde kurulur.

1) Bakanlıkça uygun görülen devlet hastanelerinin kadın hastalıkları ve doğum bölümlerinde,

2) Doğumevlerinin Nüfus Planlaması kliniklerinde,

3) Tıp fakültelerinin kadın hastalıkları ve doğum bölümlerinde,

4) İl merkezlerindeki sağlık ocakları ile Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Dispanserlerinde.

Eğitim Merkezlerinin Fizik Koşulları:

MADDE 8.- 7. maddede belirtilen eğitim merkezlerinde aşağıda belirtilen koşulların bulunması gereklidir. 1) Muayene ve uygulama için 2-4 adet oda, 2) Eğitim için toplantı odası ya da salonu, 3) Eğitim ve uygulamalar için ekte belirtilen araç-gereçler.

Eğitim Merkezlerinin Yönetimi ve Personel Koşulu:

MADDE 9.- 7. maddenin 1, 2, 3. bendlerinde sözü edilen (tıp fakülteleri dışındaki) eğitim merkezlerini bir uzman hekim, 4. bendinde sözü edilen eğitim merkezlerinde uzman hekim olmadığı takdirde, eğitim görmüş ve yeterlik belgesi almış pratisyen hekim yönetir.

Kurulacak olan eğitim merkezlerinin yöneticisi, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine Bakanlıkça tayin edilir.

1) Nüfusu 500 bine kadar olan yerlerdeki eğitim merkezlerinde çalışacak personel aşağıda belirtilmiştir.

A- Bir pratisyen hekim (eğitim görmüş ve yeterlik belgesi almış),

B- Sağlık yüksek öğrenim mezunu bir ebe veya hemşire,

C- Eğitim görmüş iki yardımcı sağlık personeli (ebe, ebe-hemşire veya hemşire), D- Bir sekreter,

E- Bir hizmetli.

2) Nüfusu 500 bini aşan yerlerde açılacak eğitim merkezlerinin personel durumu 9. maddenin 1. bendine göre tespit edilir.

Eğitim Merkezlerinin Çalışması:

MADDE 10.- Eğitim merkezlerinde uygulanacak olan eğitimin şekinden, hangi eğitim merkezinde hangi personelin eğitileceğinden, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü yetkili ve sorumludur. Eğitim merkezleri, eğitim programlarının uygulanmasından ve eğitimin değerlendirilmesinden sorumludur.

1) Eğitim merkezlerinin eğitecekleri personel, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü tarafından tespit edilir ve eğitim merkezlerine bildirilir.

2) Eğitim merkezlerinin yürütecekleri teorik ve uygulamalı eğitim programları Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanır ve eğitim merkezlerince uygulanır.

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Personel Eğitimi**

Personel Eğitimi:

MADDE 11- Gebeliği önleyici ve sonlandırıcı yöntemler ile sterilizasyon konularında uzman hekim, pratisyen hekim ve hekim dışı sağlık personeline hizmet öncesi ve hizmet içi teorik ve uygulamalı eğitim, Bakanlıkça açılacak veya gösterilecek eğitim merkezlerinde verilir.

1) Eğitimden geçirilen personelin almış olduğu eğitimin konusu ve süresi personelin siciline işlenir.

2) Aldıkları Nüfus Planlaması eğitim konusuna göre başarılı olan personele Bakanlıkça "Yeterlik Belgesi" verilir.

3) Uzman ve pratisyen hekimlerin yeterlik belgesi kendilerine verilir. Yardımcı sağlık personelinin yeterlik belgeleri çalıştıkları sağlık kurumundaki dosyalarında saklanır.

4) Uzman hekimler asistanlıkları sırasında Nüfus Planlaması konularıyla ilgili bilgi ve beceri kazandıklarını belgeledikleri takdirde kendilerine yeterlik belgesi verilir.

(Ek: RG 23/8/2002-24855) Pratisyen hekimler ile ebe ve hemşirelere de, mezuniyetlerini takiben en geç iki yıl içinde müracaat etmek kaydıyla, okul döneminde Yönetmeliğin 13 üncü ve 14 üncü maddelerinde belirtilen aile planlaması konularıyla ilgili bilgi ve beceri kazandıklarını belgelemeleri ve bu belgelere göre, iştirak etmiş oldukları kurs veya eğitim programının Yönetmelikte düzenlenen eğitime denkliğine karar verilmesi halinde Yeterlik Belgesi verilebilir. Bunlar ile ilgili diğer usul ve esaslar Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğünce çıkarılacak bir Genelge ile düzenlenir.

5) Eğitime alınacak uzman, pratisyen hekim ve yardımcı sağlık personeline uygulanacak eğitimin konusu ve süresi Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü tarafından tespit edilir.

6) Yardımcı sağlık personelinin yeterlik belgesinin geçerlilik süresi 5 yıldır.

7) Yeterlik belgesi almış olan yardımcı sağlık personeli 5 yıl sonunda Bakanlığın göstereceği eğitim merkezlerinde değerlendirmeye tabi tutulur. Bu değerlendirme sonunda başarısız olanlar iki hafta süre ile eğitime alınırlar. Bu süre sonunda başarısız olanların yeterlik belgeleri Bakanlıkça iptal edilir.

Uzman Hekimlerin Eğitimi:

MADDE 12.- Nüfus Planlaması Kanununun öngördüğü hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili konularda uzman hekimlere 11. madde hükümlerine göre eğitim programı hazırlanır ve uygulanır.

Pratisyen Hekimlerin Eğitimi:

MADDE 13.- Nüfus Planlaması Kanununun öngördüğü hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili pratisyen hekimlere 11. madde hükümlerine göre eğitim programı hazırlanır ve uygulanır.

Bu eğitim en az aşağıdaki konuları içerir.

- 1) Nüfus planlaması hizmetlerinin kişi, aile ve toplum yönünden önemi,
- 2) Bu hizmetlerin sağlık örgütü içinde en etkin veriliş biçimi,
- 3) Hizmet sonuçlarının değerlendirilmesi ile ileriye yönelik plan ve program yapılması,
- 4) Üreme sisteminin anatomi ve fizyolojisi,
- 5) Gebeliği önleyen yöntemlerin etki mekanizmaları ve yan etkileri,
- 6) Pelvik muayeneyi değerlendirme,
- 7) Rahim içi araç uygulama,
- 8) Modern ve etkili yöntemlerde uygun vaka seçimi,
- 9) On haftaya kadar olan gebeliklerde rahim tahliyesi,
- 10) Erkeklerde sterilizasyon ameliyatı.

Yardımcı Sağlık Personelinin Eğitimi:

MADDE 14.- Nüfus Planlaması eğitimini yürüten ve yürütecek olan ebe, ebe-hemşire ve hemşirelere 11. madde esaslarına göre görev, yetki ve sorumlulukları dikkate alınarak eğitim programı hazırlanır ve uygulanır.

Bu eğitim en az aşağıdaki konuları içerir.

- 1) Nüfus planlaması hizmetlerinin kişi, aile ve toplum yönünden önemi,
- 2) Bu hizmetlerin sağlık örgütü içinde en etkin veriliş biçimi,
- 3) Üreme sisteminin anatomi ve fizyolojisi,
- 4) Gebeliği önleyen yöntemlerin etki mekanizmaları ve yan etkileri,
- 5) Pelvik muayeneyi değerlendirme,
- 6) Rahim içi araç uygulama,
- 7) Bu hizmetlerle ilgili kayıt sistemi ve değerlendirme.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eğitilmiş Personelin Görevlendirilmesi

Görevlendirme:

MADDE 15.- Nüfus Planlaması eğitimi görmüş ve yeterlik belgesi verilmiş hekim ve yardımcı sağlık personeli öncelikle nüfus planlaması uygulaması yapılan yerlere atanır.

1) Nüfus Planlaması eğitimi görmüş ve yeterlik belgesi verilmiş personel, yer değişimlerinde, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğünün de görüşü alınarak öncelikle nüfus planlaması uygulaması yapılan yerlerde görevlendirilirler.

2) İl Sağlık Müdürü, nüfus planlaması hizmetlerinin yürütüldüğü yerlere bu konuda eğitim görmüş ve yeterlik belgesi verilmiş personelin atanmasına öncelik verir.

3) Yeterlik belgesi iptal edilenler, nüfus planlaması uygulama hizmetlerinin dışında görevlendirilirler.

ALTINCI BÖLÜM

Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Genel Hükümler:

MADDE 16.- Nüfus planlaması hizmetleri ile tüm sağlık ve yardımcı sağlık personeli görevlidir.

Uzman Hekimlerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları:

MADDE 17.- Uzman hekimler nüfus planlaması hizmetlerinin uygulanmasından, görevli bulundukları yerlerdeki pratisyen hekimlerle yardımcı sağlık personelinin nüfus planlaması konusunda eğitimlerinden, uygulamanın denetlenip değerlendirilmesinden ve bu hizmetlerin geliştirilmesinden sorumludurlar. Uzman hekimlerin nüfus planlaması hizmetleriyle ilgili görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

- 1) Kadın hastalıkları ve doğum uzmanları
A- Gebeliği önleyici hapları, yeni uygulanacaklar için başlatmak ve buna uygun vak'aları seçmek ve kullananları izlemek,
B- Rahim içi araç, diyafram uygulamak ve bunları izlemek,
C- On haftaya kadar ve tıbbi zorunluluğa bağlı olan on haftadan sonraki rahim tahliyelerini yapmak,
D- Kadınlarda sterilizasyon ameliyatını yapmak,
E- Erkeklerde sterilizasyon ameliyatı yapmak,
F- Sorumlu olduğu sağlık kuruluşu veya bölgenin nüfus planlaması hizmetlerini organize etmek, denetlemek ve değerlendirmek,
G- Yürüttükleri hizmetlerin geliştirilmesi ile ilgili geleceğe dönük planlar yapmak,
H- Yöntem kullananlarda ve yapılan müdahalelerde olabilecek komplikasyonları tedavi etmek,
I- Pratisyen hekim ve yardımcı sağlık personeli tarafından gönderilen vakaları tedavi etmek,
J- Bu hizmetler için gerekli araç- gereç ilaç ve tıbbi malzemeyi hazır bulundurmak.

2) Üroloji Uzmanları

- A- Erkeklerde sterilizasyon ameliyatını yapmak,
B- Yürüttükleri hizmetlerle ilgili geleceğe yönelik planlar yapmak,
C- Bu hizmeti yürüten ve yeterlik belgesi almış pratisyen hekimleri desteklemek,
D- Bu hizmeti yürüten ve yeterlik belgesi almış pratisyen hekim tarafından gönderilen vakaları tedavi etmek.

3) Genel Cerrahi Uzmanları

Kadında ve erkeklerde sterilizasyon ameliyatlarını yapmak.

Kurs Görmüş Ve Bakanlıkça Yeterlik Belgesi Verilmiş Pratisyen Hekimlerin Görev, Yetki Ve Sorumlulukları:

MADDE 18.- Pratisyen hekimlerin görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

- 1) Gebeliği önleyici hapları yeni uygulanacaklar için başlatmak ve buna uygun vak'aları seçmek ve kullananları izlemek,

- 2) Rahim içi araç ve diyafram uygulamak ve kullananları izlemek,
- 3) Kondom önermek ve dağıtmak,
- 4) Takvim yöntemi ve spermisitlerin doğru kullanılmasını sağlamak,
- 5) Topluma nüfus planlaması eğitimi yapmak ve geleneksel metodlar hakkında bilgi vermek,
- 6) Sorumlu olduğu sağlık kuruluşu veya bölgenin nüfus planlaması hizmetlerini değerlendirmek,
- 7) Yöntem kullananlarda görülen yan etkileri tedavi etmek, uzman tedavisine gerek görülenleri uzmana göndermek,
- 8) Kendi kuruluşunda bulunan yardımcı sağlık personelinin nüfus planlaması konusunda eğitimi yapmak,
- 9) On haftaya kadar olan gebeliklerde rahim tahliyesini Menstrüel Regülasyon yöntemi ile kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının kontrol ve denetiminde yapmak,
- 10) Üroloji uzmanlarının denetiminde erkekte sterilizasyon ameliyatını yapmak,
- 11) Bu hizmet için gerekli araç-gereç, ilaç ve tıbbi malzemeyi hizmete hazır bulundurmak.

Yardımcı Sağlık Personelinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları:

MADDE 19.- Bakanlıkça eğitilen ve yeterlik belgesi verilen hemşire, ebe-hemşire ve ebeler gebeliği önleyici yöntem uygulama çalışmalarını yetkili hekimin denetim ve gözetimi altında resmi kurum ve kuruluşlarda yürütürler. Bu personelin görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

- 1) Hap kullanacaklarda uygun vak'ayı seçme, kullananları yan etki açısından izlemek,
- 2) Pelvik muayene yapmak, normal vak'alara rahim içi araç uygulamak,
- 3) Rahim içi araç kullananların belli aralıklarla kontrollerini yapmak,
- 4) Pelvik muayene ve izlemelerde patolojik bulunanları yetkili hekime göndermek,
- 5) Kondom dağıtmak, kondom ve spermisitlerin doğru kullanılması için halkı eğitmek,
- 6) Topluma nüfus planlaması eğitimi yapmak ve geleneksel metodlar hakkında bilgi vermek,
- 7) Çalıştığı kurumda gerekli araç-gereç, ilaç ve tıbbi malzemeyi kullanmaya hazır bulundurmak,
- 8) Yürüttüğü nüfus planlaması hizmetleri ile ilgili bilgileri toplamak, kaydetmek ve zamanında yetkililere ulaştırmak.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yeterlik Belgelerinin İptali:

MADDE 20.- İl Sağlık Müdürü bu yönetmelikte belirlenen görevleri yerine getirmeyen veya getiremeyenlerin yeterlik belgelerini geçici süre ile alır ve durumu Bakanlığa bildirir.

Yürürlükten Kaldırma:

MADDE 21.- 7 Nisan 1980 tarih ve 16953 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 406 sayılı yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 – (Ek: RG 23/8/2002-24855)

Yönetmeliğin 11 inci maddesinin (4) numaralı bendinin ikinci paragrafı kapsamına giren ve bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önceki eğitimlerine istinaden yeterlik belgesi talep edenlerin, bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde Bakanlığa müracaat etmeleri şarttır. Bu süre geçtikten sonra yapılan müracaatlar değerlendirmeye alınmaz.

Yürürlük:

MADDE 22.- Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

MADDE 23.- Bu yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanlığı yürütür.

EK: EĞİTİM MERKEZLERİNDE BULUNMASI GEREKEN ARAÇ - GEREÇ VE MALZEME LİSTESİ

A- Rahim İçi Araç Uygulama Eğitimi Verecek Merkezler İçin

CİNSİ ADEDİ

1. Doktor çalışma masası 2
2. Doktor çalışma koltuğu 2
3. Toplantı masası 1
4. Sandalye 20
5. Hasta muayene masası 2
6. Alet dolabı 2
7. Malzeme dolabı 2
8. Karteks dolabı 4
9. Jinekolojik masa ve eskabo 2
10. Yuvarlak küvet 2
11. Port küvet (ikili) 2
12. Ayaklı muayene lambası 2
13. Döner tabure 2
14. Tartı aleti 1
15. Sterilizatör (Elektrikli) 1
16. Alet tepsisi 2
17. Enjektör takımı (komple) 2
18. Kapaklı alet kutusu 2
19. Pansuman kavanozu (kapaklı) 2
20. Tromel (24'lük) 1
21. Tromel (28'lik) 1
22. Tromel (32'lik) 1
23. Tansiyon aleti (Steteskoplu) 2
24. Termometre (Beden) 5
25. Termometre (Rektal) 5
26. Cerrahi eldiven 50 çift
27. Çöp kovası (kapaklı) 5
28. Muayene masası örtüsü 10
29. RİA uygulama seli (komple) 2
30. Portegü 2
31. Spiral çıkarıcısı 2
32. Buzdolabı (ortaboy elektrikli) 1

- 33. Paravana 2
- 34. Bütangaz ocağı 1
- 35. Sıhhi tüketim malzemeleri (tendirdiyot alkol, gazlıbez, pamuk vb.) Yeteri kadar
- 36. Eğitim malzemeleri
 - Tepegöz 1
 - Projeksiyon makinası 1
 - Sinema makinası 1
 - Kara tahta 1
 - Maketler Yeteri kadar
 - Modeller Yeteri kadar
 - Flip card 1
 - Teyp 1
 - Perde (beyaz) 1
 - Kolçaklı sandalye 15
 - Çuhalı pano 1
- Eğitim materyalinin üretimi ve kullanımı için gerekli malzeme (makas, kağıt, kalem, asetat, silgi, tebeşir, renkli kağıtlar vb.) Yeteri kadar
 - B- Rahim Tahliyesi Uygulama Eğitimi Verecek Merkezler İçin
 - A Bölümünde belirtilen malzemeye ek olarak
 - Menstrüel Regülasyon ve diğer kürtaj setleri 2 Adet
 - Rahim tahliyesinden sonra hastaların dinleneceği yatak 4 Adet
 - Elektrikli veya elektriksiz vakumlu aspiratör 1 Adet
 - Diğer tıbbi araç-gereç ve malzeme (uterotonikler, intravenöz mayi seti vb.) Yeteri kadar
 - C.- Sterilizasyon Uygulama Eğitimi Verecek Merkezler İçin A Bölümünde belirtilen malzemeye ek olarak;
 - Cerrahi masa 1 Adet
 - Vazektomi seti 2 Adet